(Nro. 24.)

GAZETA LWOWSKA.

W Poniedziałek Nro. 13. 31. Stycznia 1820.

Wiadomości kraiowe.

Ze Lwowa. — O to iest Dokończenie Okolnika, wydanego przez C. K. Rząd kraiowy o postępowaniu w sprawach małżeńskich, przerwanego w przeszłym numerze gazety:

(§. 12.) Po zupełnem ukończeniu śledztwa należy rozłączenie od stołu i łoża wyrokiem pozwolić, albo odrzucić, i w pierwszym przypadku oraz to wyraźnie rozpoznać, czyli małżonek lub małżonka, albo każda lub żadna z stron obydwóch, są winnemi rozłączenia się. Zaś powszechny przepis ustawy sądowey służy dla środków prawnych i zaskarżania wyroku.

Jeżeliby Sędzia wyższy znalazł główne wady w śledzeniu, to powinien przed rozstrzygnieniem sprawy główney, uchybienia z urzędu poprawić kazać.

(§. 13) Przepisy do postępowania wsprawie rozłączenia się od stołu i łoża tu udzielone, służą także w przypadkach śledztwa względem nieważności małżeństwa, albo żądanego rozwodu (§ 97. i następuiące, powszechnego Kodexu cywilnego) tak dalece, ile takowe z przepisami prawa, względem obrony i utrzymania małżeństwa, względem niemożności dopuszczenia dowodu przez przysięgę albo wyznanie małżonków, i względem przedsięwziąć się maiącego z urzędu wyśledzenia przeszkod do małżeństwa, w §fie 94. Kodexu cywilnego przytoczonych, pogodzić się daią.

(§. 14) W szczególności powinien Sedzia oboyga małżeństwo, tudzież tego, któremu obronę małżeństwa porucrył, osobiście przywołać, temuż obroncy podane pismo, albo doniesienie wraz z załączonemi dokumentami komunikować, każdą stronę o przedmiocie śledztwa stosownie do zamiaru i w porządku należytym traktować kazać, złożenia potrzebnych aktow i dokumentów żądać, albo o takowe samemu postarać się, świadków i w sztuce biegłych słuchać, a tym sposobem stanowiące czyno okoliczności zupełnie wyiaśnić, przytem wprawdzie powody za nieważnością albo rozwiązaniem małżeństwa przytoczone doskonale wystawić, ale także ścisle rozpoznawać, i małżeństwo ważne przeciw każdemu dowolnemu zarzutowi z urzędu bronić, w ogólności zaś cały tok sprawy tak kierować, aby nieważność małżeństwa, albo prawo wymagania rozwiązania związku małżeńskiego, bez względu na własne zeznanie lub na ułożenie się małżonków iasnie dowiedzioną była, albo też niemożność takiego dowodzenia żadney więcey wątpliwości nie podpadała.

(§. 15.) Jeżeliby prośba iednego z małżonków o unieważnienie albo rozwiązanie małżeństwa widocznie niegruntowną była, to trzeba go pierwey samego wezwać i przez stosowne do zamiaru przełożenia, ile możności do tego nakłaniać, aby od zamiaru swoiego dobrowolnie odstąpił.

(§. 16.) Gdy w przypadku małżeństwa prawnie za nieważne opowiedzianego, przeszkode przez dopełniaiącą czyli dodatkową dyspensę, przez zezwolenie osoby w prawach swoich pokrzywdzoney, albo przez potwierdzenie Władzy, uchyloną zostanie, wtedy przepis §fu 98. Kodexu cywilnego zastosowanym bydź ma, także gdy akatolicy o rozwiązanie małżeństwa przychodzą, należy onych według okoliczności, do skłonienia do zgody dobrowolney, i pogodzenia rozdwoionych umysłów nakłaniać.

(§. 17) Ustanowiony obrońca małżeństwa powinien o wszystkich, za zasadę do rozwodu albo unieważnienia związku małżeńskiego podanych okolicznościach, dokładney wiadomości zasiągać; iak daleko wniosek na prawie i doskonałych dowodach wspiera się, albo iakie zarzuty lub wątpliwości temuż na zawadzie stoią, pilnie dochodzić, i z tego Sądowi gruntownie i sumiennie sprawę zdadź.

Jeżeliby obronca w tey rzeczy co opuścił, tedy Sędzia z urzędu sprostować go powinien

(§. 18) Po zakończoney rozprawie należy wyrokować. Wyraźnie wyrok za ważnością albo przeciw rozwodowi małżeństwa, wtedy

K

maią mieysce przeyiw temuż środki prawne i zaskarżenia powszechnie dozwolone. Jeżeli zaś wyrok za nieważnością albo rozwodem małżeństwa wypadnie, to powinien ustanowiony obrońca małżeństwa każdego razu bez dalszego odwoływania się w terminie zwykłym appellacyię założyć, a w tym razie, gdy w sporze między Katolikami, albo kiedy iedna strona religii katolickiey, na nieważność małżeństwa wyrokowano, nawet przy iednozgodnych wyrokach, rewizyię założyć, i po komunikacyi pism appellacyynych i rewizyynych, przesłania aktów do wyższey Władzy żądać. Na co z urzędu pierwsza Instancyia wyrokuiąca i przydany Reprezentant polityczny, czuwać maią. —

§. 19.) Gdy małżeństwo za nieważne uznanem, albo rozwiedzionem zostanie, tedy po nastąpieniu mocy prawney tegoż wyroku, należy z urzędu wydadź zalecenie, aby ten wyrok według przepisu §. 122. Kodexu cywilnego do Metryki ślubów wciągniónym został.

W Lwowie dnia 4. Września 1819.

(Następuią podpisy).

Wiadomości zagraniczne.

Zjednoczone Stany Ameryki Północney.

Listy z Nowego-Yorku z d. 7. Grudnia datowane donoszą, iż pomimo rozporządzenia wydanego od Rządu z d. 1. Grudnia wypłynęło z tamtąd dwa okręty naładowane bronią i amunicyią dla eskadry Lorda Cochrane; wartość ładunku zapłacili gotowizną ajenci Chiliyscy. — Przeciwnie zaś donoszą z Nowego Orleanu, iż przedsiewzięcie Patryiotów w Prowincyi Mexykańskiey Texas ogłoszenia się niepodległymi znikło, albowiem Rząd Zjednoczonych Stanów Ameryki połnocney zabronił onym dostawienia dział i amunicyi. Zdaie się, iż Rząd pomieniony życzy sobie przywłaszczyć sam w przyszłości tę Prowincyią.

Ameryka Hiszpańska.

Dworska gazeta Madrycka z d. 28. Grudn. umieściła list urzędowy naczelnego Dowodcy Królewskich woysk Venezueli Don Pablo Morilla, pisany z główney kwatery Valencyi d. 13. Września, w którym dokładnie opisuie, że 30 Venezuelańskich iezdzców przedarłszy się nocną porą przez straże przednie, wpadli na miasto Barcellonę osadzone powstańcami i załogę tameczną w naywiększe zamieszanie w prawili, Jenerał powstańców Urdonetta omal sam nie dostał się w moc tych iezdzców i tylko w koszuli wczesną ucieczką uratował się. Śmiałe to przedsiewzięcie zatrwożyło i zmieszało tak dalece straże powstańców będące przed miastem, iż ci odważni iezdzcy nie straciwszy ani iednego człowieka powrócili znowu do obozu Królewskiego.

Hiszpania.

Król wydał rozkazy, ażeby rodzinom Woiowników, które z wyprawą do Ameryki na okręty wsięść maią, przeznaczone dla nich summy, zapłacili Intendenci rożnych Prowincyi przed wszystkiemi innemi wypłatami.

Król przywrócił Izbę łaski i sprawiedliwości Arragońską, iako Władzę nie podległą Izbie Kastylyiskiey.

Listy kupieckie z Kadyxu z d. 11. Grudnia umieszczone w gazetach Angielskich zawieraią, iż raptem przyszedł rozkaz z Madrytu względem wszystkich okrętów, które zawinęły do tegoż portu i naładowane są towarami, ażeby w 6 dniach opuściły ten port. Sądzą, iż rozkazu tego iest cel, ażeby cło wchodowe; któreby za towary w innych portach opłacono zwrócić do kassy Państwa, ponieważ gdyby te towary wyładowane zostały w Kadyxie, cło przypadło by dla miasta. — P. Paryset pisał do swoich przyiacioł d. 17. Grudnia z Kadyxu do Paryża, że przybył do tego miasta szczęśliwie i po zarazie, ma iednak nadzieię dla nauk i ludzkości korzystne zebrać postrzeżenia.

Wielka Brytania i Irlandyia.

Ostatni bulletin o zdrowiu Królewskiem ogłoszony d. 2. b. m. donosi, że chorobe umysłu Monarchy nie poniosła żadney znaczney odmiany, i stan iego fizyczny był dobry nie uważaiąc słabości, którey przyczyną iest sam wiek.

Robotnicy w Arsenale marynarki w Woolwich, oddaleni zostali że służby Królewskiey z powodu, iż czytali swoim towarzyszom wydane bezbożne pismo przez Carlile.

Listy z Liverpool donoszą, iż na urzędzie celnym tamteyszym panuie wielka czynność, i bardzo szukaią okrętów do Ameryki Północney. Nie dawno przybyły okręty iedne po drugich z Kanady, Brazylyi, Północney Ameryki i Indyiów Wschodnich; wszystko spodziewać się każe, że handel otworzy się znowu dla odbytu rękodzieł Angielskich. Kuryier, dodaie do tych listów wiadomości, z obwodów rękodzielnianych Angielskich, wedle których obstalowano wiele towarów na wiosnę, i potrzebnym Fabrykantom podawano zadatki do odciągnienia z ich zarobku w przyszłym porachunku.

Gazeta Times ogłosiła z d. 1. Stycznia wykaz zaprzysiężony Deputowanego i czynnego wydawcy teyże gazety Williama Watkins, podług którego wydano następuiącą ilość exemplarzy poiedyńczych: w roku 1816 1;941345: w roku 1817 2,049,066; w roku 1818 2,101,766; a w roku 1819 2,260,782. Powodem do tego było, ogłoszony wykaz dawnieyszego ich Redaktora, a który teraz iest Redaktorem New-Tymes P. Studdart, iakoby od czasu oddalenia się iego od Redakcyi ubyło dziennie 1400 exemplarzy, owszem dowiedli przysięgą, iż ten przypadek był za iego bytności i zniszczyli tem samem tryiumf, który sobie Kuryier z nich odnieść zamierzył. — Oskarżono wiele osób z Wyspy Francyi (*Isle de France*) o handel niewolnikami i przywiesiono ie do Anglii, gdzie badani i sądzeni bydź maią.

Wyspa S. Heleny.

Okręt Conway, który powracaiąc, z Przylądka dobrey nadziei zawinął do S. Heleny donosi, że Bonaparte bardzo zadowolniony z przybycia spowiednika Włocha i lekarza, i że iest zdrów.

Francyia.

Dnia 8. Stycznia wydrukowane uwiadomienie Izby Deputowanych zawiera 139 próśb w odwołaniu się o utrzymania Konstytucyi prawa wyborowego, względem czego zdać ma sprawę d. 10. Stycznia P. Mestadier iako na pierwszem posiedzeniu publicznem. Liczba podpisów na tych prosbach wynosi do 19057, dwie prośby umieszczone w tymże uwiadomieniu skarżą zabiegi i pedeyścia, których używano w Chateanbriant i la Charité dla uzyskania pomienionych podpisów.

Wydział lekarski i prawa Akademii Touluskiey, są nie ustannie widownią zaburzeń. Zaledwie zawieszone zostało przez Dziekana dawanie nauk w pierwszym wydziale, z powodu nieprzyiemnych między Professorami i uczniami sprzeczek, gdy tenże zniewolony został do wydania niemniey surowych przepisów przeciwko uczniom prawa, którzy się zgromadzili dla podpisania prośby o utrzymanie prawa wyborowego. „Jeżeli bolesną iest rzeczą (wyraża Dziennik rozpraw) widzieć młodych ludzi czas drogi dla nauk przeznaczony tracących niepotrzebnie nad rozprawami politecznemi, które dla nich powinny bydź całkiem obce, smutnieyszą iest rzeczą patrzeć się, iakiemi niegodnemi podstępy, niestety! nie bez skutków, ducha młodzieży obłąkać usiłuią. Pierwszy text prośby, którą szkoła prawa Touluska Deputowanym podadź miała dla dania porady w ich nie doświadczeniu, wskazuie dostatecznie, iakiego rodzaiu są zdania i umysły proszących: „Mości Panowie wyrażaią te młodé wartogłowy, Mowa z Tronu zasmuciła głęboko Francyię; idzie tu oto, czyli Król chce się na przyszłość zrzec wdzięczności, którą sobie zjednał przez wysoką swoią mądrość." — Nie iest że to smutną rzeczą, widzieć unoszących się młodych doktorów za nayważnieyszych i udzielnych sędziów praw, które Król w mądrości swoiey Ludom swóim przekłada i odważaiących się zuchwale zadawać pytanie, czyli Król chce się zrzec utwierdzać szczęście swoich poddanych i zarabiac na ich wdzięczność!"

Gazeta Ministeryialna donosi: „Źle myślący ludzie staraią się wzbudzić boiaźń względem woyska gwardyi Królewskiey, które odebrało rozkaz przybyć do Paryża. Atoli pochod tego woyska nie ma innego zamiaru, iak tylko zebrać tutay całą gwardyią iak pierwey. Nowy Minister woyny, osądził, że byłoby to bez celu wysyłać poiedyncze korpusy teyże do Prowincyi pogranicznych, podczas kiedy ich iest przeznaczeniem czuwać nad utrzymaniem Króla i Rodziny iego."

P. Gevaudan, i Simon Loriere kazali umieścić list w gazetach Ultraliberalistów, sprzeciwiaiąc się wieściom, iakoby mieli odwołać się do wyższego Sądu, od wyroku wskazuiącego ich na zapłacenie kary pieniężney 200 franków.

Pisma Paryzkie sam nawet Monitor z d. 9go b. m. dopuszczaią, że Król obdarzył przebaczeniem P. Lavalette, które przebaczenie wydane na piśmie, wciągnięte ma bydź do ksiąg Sądu Królewskiego w Strasburgu, przed którym się P. Lavalette miał stawić.

Znany Jenerał Dumourier bawi teraz w Londynie i ma lat 80.

Dnia 9. Stycznia złożył Marszałek Soult na nowo przysięgę wręce Króla, i otrzymał od Jego Królewskiey Mości laskę Marszałkowską.

Nowe pismo wydane przez P. St. Simona, pod tytułem: l'Organisateur, zagrabione zostało u księgarza Correard.

P. Gregoire wydał drugie pismo do wyborców Departamentu Izery, w którym mocno powstaie przeciwko tak od niego zwanym „Fanatykom, Kawalerom Tronu i Ołtarza i Gorliwcom Feudalizmu." Były Członek Konwencyi Narodowey Carpentier, odwołał się od wyroku zapadłego przeciwko niemu w Sądzie w Caen, ponieważ nie

iest dowiedziono, iż na śmierć Króla głosował, albo akt dodatkowy podpisywał. Sąd Kassacyiny odrzucił iego odwołanie się i odesłał go do Sądu (Assis) w St. Lo w Departamencie Manche, gdzie swoią obronę popierać może.

Zjednoczone Niderlandy.

Sąd wyższy Bruxelski odrzucił odwołanie się P. Weissenbruch wydawcy Dziennika: *Journal général* uczyniane przeciwko wyrokowi wskazuiącemu tegoż na karę pieniężną 500 ZR. i trzyletnie zawieszenie iego przywileiu iako drukarza, a to z powodu umieszczonego przez niego artykułu obrażaiącego Króla Hiszpańskiego.

Włochy.

Pałac Lucyiana Bonapartego w Rzymie iest wystawiony na sprzedaż; zdaie się, iż ma osięść zupełnie w Viterbo dla poświęcenia się poezyi i literaturze.

Pewna rodzina Angielska zatrzymaną i zrabowaną została przed kilku tygodniami od rozboyników przy Pietra mala między Boloniią i Florencyią; przypadek ten iest tem nieprzyiemnieyszy, że droga Apenińska było dotąd bezpieczną.

Niemcy.

Na żądanie z Bonn wezwany został oyciec ucznia Siegel w Frankforcie do stawienia się w Policyi, ażeby dał wyiaśnienie o związkach, w ktorych iego syn zostawał, i papiery iego przeyrzano; tymczasem, nie doszli tem sposobem niczego więcey. Nauczyciele Gymnazium Frankfortskiego, do którego Siegel iako uczeń chodził, zgadzaią się na to, iż ten młody człowiek miał od dawna przesadne wyobrażenia, ale przytem i wiele zdolności posiadał. Stosownie do wiadomości z Bonn uwolniony miał bydź Siegel z więzienia i zostawał tylko w areszcie mieyskim. Występkiem iego, miało bydź rozszerzanie książeczki wyszłey w Xięstwie Darmsztadskim, ułożoney przez „pytania i odpowiedzi dla obywateli i chłopów."

Gazety publiczne zawieraią wyciąg z Instrukcyi dla Komissarzy Królewskich w Uniwersytetach Heidelbergskim i Freyburgskim z d. 2. Grudnia z. r. iak następnie: „Badania prawdy, rozszerzenie umieietności i prawdziwe oświecenie nie maią bydź tamowane; lecz te badania powinny się dziać w sposobie przyzwoitym naukowym i nie namiętnie polemicznym i szanować muszą istniące dla dobra Ludów konstytucyie nauki Religiyne i Religiyne obrzędy ieżeli, zaś zwracać chcą uwagę ku poprprawieniu poiedynczych braków i nadużyciów zachować w tem maią wszelką skromność, rostropność i przyswoitość: „1) Dozór publicznego uczenia nie ma się ograniczać na przeglądaniu książek naukowych i zeszytow, podług których nauki są dawane, potrzeba ieszcze innym sposobem przekonać się, czyli przy obiaśnieniu nauk ustnem, nie bywaią przydawane dodatki, którebyby były nie zgodne z powyższemi zasadami powszechnemi. Nauczyciele, odstępuiący od tego, maią bydź przez Kommissarzy napomnieni, gdyby zaś to żadnego nie odniosło skutku, Kommissarz donieść ma do Ministerium spraw wewnętrznych dla dalszego w tey mierze postanowienia, a które iuż przez Jego Królewską Mość iest wskazane, iż Professorowie; którzy niedbaiąc na napomnienia, obstaią uporczywie przy systemacie naukowym, szkodliwym i sprzeciwiaiącym się Rozporządzeniom Kraiowym, powinni otrzymać uwolnienie od obowiązków; 3) Kommissarz ma mieć szczególniey baczność na wowoicę wydziału Teologii, Filozofii i Historyi i czuwać, ażeby ten wznawiaiący szkodliwy duch nowego wykładania, który się tylko na nienaruszalności dogmatów ma opierać, oddalony a mistycyzmowi granice położone były; filozofia nie powinna się wdzierać, do rzeczy Boskich obiawionych niezbitych i prożnem i nikczemnem śledzeniem przedmiotów przechodzących iey granice, w paiać w umysły nieszczesnę wątpliwość, za którą żadney nagrody ani zaspokoienia nie iest wstanie udzielić. 5) W odwoływaniu się do §. 7 edyktu o Cenzurze z d. 5. Listopada 1819 ma Kommissarz przezierać wszystkie czasowe i ulotne pisma, iako też wszystkie roboty wypracowane do drukowania, do których wydawania przy wysokiey szkole iest ustaniowiony Professor, a które nie należą do kategorii owych przedmiotów umieietności, i §. 5. pod liczbą 5 tego edyktu p dane są wyższemu Kollegium cenzuralnemu. 6) Teyże samey Cenzurze podlegaią wszystkie mowy, które miewaią Professorowie przy dawaniu nauk na publicznem Zgromadzeniu Akademicznem."

Redakcyia F. Krattera. — Drukiem J. Pillera.